

Новомученики и исповедники земли Кузнецкой : биобиблиогр. справочник. – Кемерово, 2011. – С. 299–300; *Правда В. Л.* Групповые политические процессы 1937–38 гг. в лагерях Кузбасса // Вестник Кузбасского гос. тех. ун-та. – 2015. – № 2 (108). – С. 171; Ходзицкий Александр Григорьевич // Новомученики и исповедники Русской Православной Церкви XX века : [База даних ПСТГУ]. – Режим доступу: http://martys.pstbi.ru/bin/db.exe/no_dbpath/ans/newmr/?NYZ9EJxGNoxITYZCF2JMTdG6XbuJfeGbeCOee8YUU8iZei4UfOHU66DUe8CisCmZceXb**. – Назва з екрана.

М. Л. Ткачук

ХОЙНАЦЬКИЙ Андрій Федорович

[рос. Хойнацкий Андрей Федорович] (04[16].07.1837–27.08[08.09].1888), протоієрей, випускник КДА – священнослужитель РПЦ, церк. педагог, історик Церкви, краєзнавець, громадський діяч.

Нар. у м-ку Полонному Новоград-Волин. пов. Волин. губ. (нині – місто, адм. центр Полонського р-ну Хмельн. обл.) у сім'ї священника. Початкову і середню освіту здобув у м. Кременці (нині – райцентр у Терноп. обл.) – в повітовому духовному уч-щі, яке закінчив у 1853, та Волин. ДС (1853–59). У 1859–63 навчався в КДА, де здобув ступ. магістра богослов'я (ухвалу Ради КДА від 22–23.09.1863 затверджено Св. Синодом 30.11.1863). У 1862–63 опублікував перші статті з церковно-істор. тематики в ж-лі «Воскресное чтение», що видавався при КДА.

З 10.11.1863 обіймав посаду вчителя (з 30.11.1863 – професора) Св. Письма, давньогрец. і лат. мови Волин. ДС, де в 1866–71 викладав також франц. мову. Був членом пед. Правління. 12.02.1870 рукопокладений архієпископом Волинським і Житомирським Агафангелом (Соловйовим) у сан ієрея. З 05.10.1871 служив у Ніжині законовчителем Юрид. ліцею кн. Безбородька та гімназії при ньому, а також настоятелем лицейської Свято-Олександрівської церкви. Після перетворення лицю на Ніжинський історико-філол. ін-т (14.09.1875) був його законовчителем і настоятелем тієї ж (перейменованої в інститутську) церкви в сані протоієрея. За сумісництвом із 1884 обіймав посаду зако-

новчителя у старших класах Ніжинської жін. гімназії П. І. Кушакевич. Був членом повітової училищної ради; опікувався проведенням у Ніжині позабогослужбових співбесід із віруючими, що мали значний сусп. резонанс і були сприйняті сучасниками як «одно из замечательнейших явлений» церк. життя поч. 1880-х. Організував благодійне Ніжинське Братство Божої Матері, всіх скорботних Радості (відкрите 02.02.1884). Заслужив загальну шану ніжинців як «редкий, идеальный пастырь».

Був відомий як автор численних монографій, брошур і статей із історії Церкви, церк. краєзнавства, пастирського богослов'я, агіографії, літургіїки й еортології (дослідження церк. свят), що друкувалися в духовній і світській періодиці («Воскресное чтение», «Труды Киевской духовной академии», «Руководство для сельских пастырей», «Волынские епархиальные ведомости», «Черниговские епархиальные известия», «Православное обозрение», «Христианское чтение», «Церковный вестник», «Странник», «Древняя и Новая Россия», «Исторический вестник», «Киевлянин» та ін.). У статусі дійсного члена брав активну участь у діяльності Церковно-археол. тов-ва при КДА, Істор. тов-ва Нестора Літописця при Ун-ті Св. Володимира, Моск. тов-ва шанувальників духовної просвіти. Зробив вагомий внесок у вивчення греко-католич. і римокатолич. богослужіння й богослужбових книг та з'ясування їхньої специфіки порівняно з правосл. відповідниками, а також в дослідження історії православ'я на Волині. Підготував і видав збірник житій волин. святих та подвижників благочестя, а також низку ґрунтовних розвідок, присвячених історії та святиням Почаївської лаври; склав служби і акафісти на честь чудотворної ікони Божої Матері Почаївської та преподобного Йова Почаївського (Заліза). Досліджував історію Волин. ДС, храмів Волині та Чернігівщини. Уклав нарис історії Ніжинського Благовіщенського монастиря. Опублікував цикл

праць, присвячених питанням богослужбової практики. Систематично друкував статті релігійно-морального і повчального змісту, «слова», промови та проповіді. У дописах жваво відгукувався на актуальні події церк. і сусп. життя.

Помер раптово у Ніжині на 52-му році життя. Похований на кладовищі Ніжинського Благовіщенського монастиря.

Осн. тв.: Описание Почаевской Успенской лавры / [под ред. Н. И. Теодоровича]. – Почаев, 1859. – [2], 70 с.; 2-е изд. – Почаев, 1870; 4-е изд. – Почаев, 1903; 5-е изд. – Почаев, 1904; Преподобный Иов, игумен Почаевский, его жизнь и прославление. – Каменец-Подольск, 1871. – [2], 97 с.; Западнорусская церковная уния в ее богослужении и обрядах. – К., 1871. – [4], VII, 475 с.; Историческое сказание о чудотворной иконе Почаевской Божией Матери. – М., 1873. – 97 с.; Практическое руководство для священнослужителей при совершении церковных треб. – Кн. 1. – Чернигов, 1873. – [2], 199 с.; Путеводитель по горе Почаевской. – Почаев, 1875. – 156, V с.; 2-е изд. – 192, VII с.; 3-е изд. – 188 с.; 4-е изд. – Почаев, 1895. – 212 с.; Институтская Свято-Александровская церковь в городе Нежине : историко-статистический очерк. – Чернигов, 1877. – 124 с.; Очерки из истории Православной Церкви и древнего благочестия на Волыни, изложенное в жизнеописаниях святых угодников Волынских и других православных святых, принимавших ближайшее участие в исторической судьбах земли Волынской. – Житомир, 1878. – [4], 270, VI с.; Жизнь и подвиги преподобного и богоносного отца нашего Иова, в схимонахах Иоанна Железа, игумена и чудотворца святой лавры Почаевской, его прославление и чудеса. – Почаев, 1882. – 80 с.; Святитель Михаил Греческий, нетленно почивающий в Нежинском Благовещенском монастыре Черниговской епархии. – К., 1881. – 15 с.; Очерк истории Почаевской лавры и ее положение в настоящее время. – СПб., 1881. – 131, [2], 61 с.; Практическое руководство для священнослужителей при совершении Святых Таинств. – Вып. 1. – М., 1882. – 164 с.; Вып. 2. – М., 1883. – 154 с.; Православие на западе России в своих ближайших представителях, или Патерик Волыно-Почаевский. – М., 1888. – XXIX, 472, VII с.; Почаевская Успенская лавра. – Почаев, 1897. – 557 с.; Очерк истории Нежинского мужского Благовещенского монастыря. – Нежин, 1906. – 102 с.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. III. – №№ 2928, 6982–6985, 14043–14060, 69873–69875; Ф. 46. – № 545; Ф. 175. – № 2244; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 4318, 4319.

Літ.: Гербель Н. А. Ф. Хойнацкий // Гимназия высших наук и Лицей князя Безбородка. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб., 1881. – С. 311–312; Левицкий О. И. Двадцатипятилетие церковно-литературной деятельности протоиерея А. Ф. Хойнацкого. – Почаев, 1887. – 40 с.; Протоиерей А. Ф. Хойнацкий (некролог) // Воłyньские Ев. – 1888. – № 26. – Ч. неофиц. – С. 967–968;

ПрибЦВед. – 1888. – № 47. – С. 1324–1325; Историко-филологический институт кн. Безбородко в Нежине 1875–1900. Преподаватели и воспитанники. – Нежин, 1900. – С. 68–71; Здр[аво]мыслов К. Я. Хойнацкий Андрей Федорович // РБС. – Т. : Фабер – Цявловский. – СПб., 1901. – С. 389; Теодорович Н. И. Воłyнская духовная семинария. История первоначального устройства ее и подведомственных ей духовных училищ. Списки воспитанников, окончивших в ней курс учения, а также начальников и наставников ее в период времени с 1796 по 1900 г. – Почаев, 1901. – С. 625–626, 870; Копилов С. А. А. Ф. Хойнацкий і Волинъ // Минувле і сучасне Волині. Краєзнавство: історія, здобутки, перспективи : тези доп. та повідомл. II регіон. «Велика Волинъ» і IV обл. іст.-краєзн. конф., 6–10 жовт. 1992 р. – Луцьк, 1992. – С. 51–52; Баженов Л. В. Хойнацкий Андрей Федорович // Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 387; Дем'янчук Г. С. А. Ф. Хойнацкий як церковно-релігійний краєзнавець // Полонному – 1000 років : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 15–17 червня 1995 р. – Полонне, 1995. – С. 103–105; Криштанюк Л. 175 років від дня народження А. Ф. Хойнацького (1837–1888) – українського богослова та історика, дослідника історії Волині // Календар знаменних і пам'ятних дат Волині на 2012 р. – Луцьк, 2011. – С. 107–109; Андрей Хойнацкий (1837–1888) : біобібліогр. нарис до 175-річчя від дня народж. / уклад. Л. Дейнека. – Луцьк, 2012. – 6 с.

М. Л. Ткачук, Ю. В. Волошин

ХОМИЧЕВСЬКИЙ Микола Васильович [рос. Хомичевский Николай Васильевич] (27.11[09.12].1897–12.03.1983), протоієрей УАПЦ, студент КДА – перекладач, поет (літ. псевдоніми – Борис Тен, В. Томашівський, Тодось Вернигора, А. Лепський), хормейстер.

Нар. у с. Дермань Дубенського пов. Волин. губ. (нині – територія сіл Дермань Перша і Дермань Друга Здолбунівського р-ну Рівнен. обл.) у сім'ї священника Василя Хомичевського та шкільної вчительки Віри Іваницької. Навчався у парафіяльній школі с. Кунин (нині – Здолбунівського р-ну) і учці с. Дермань. Закінчивши Клеванське ДУ (1908–12; м-ко Клевань Рівнен. пов. Волин. губ., нині – смт у Рівнен. р-ні та обл.) та Волин. ДС (1912–18; м. Житомир), у серпні 1918 вступив до КДА. Після її закриття в 1919 перевівся на гуманітарний ф-т Волин. ІНО в Житомирі, який закінчив у 1922. Під